

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev. (No.) 45

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

19. novembra 1987

II. Katoliški shod

Na praznik Kristusa Kralja 22. novembra se bo završil II. KATOLIŠKI SHOD SLOVENCEV V ARGENTINI. Z mašnim bogoslužjem in zborovanjem rojakov se bo zaključilo delo shoda, katerega je sklical pokojni msgr. Antona Orehar leta 1984. Pripravljalni odbor in šest odsekov se je vsa ta leta posvečal vprašanju, ki zadevajo našo katoliško skupnost in ves slovenski narod, katerega del smo in hočemo ostati.

Odseki so bili zbiralna točka za vprašanja na naslednjih področjih: versko-nravnem, narodno-družbenem, kulturnem, družinskem, mladinskem in na področju naših ustanov in domov. Na sodelovanje so povabili vse rojake, posebej pa so se za posamezna področja odločili rojaki po svojem nagnjenju, pa že dosedanjem delovanju na istem področju ali pa po posebnem zanimanju za nekatera vprašanja. Lepo število rojakov je pisмено odgovorilo na željo Pripravljalnega odbora, da se izjavijo o naši problematiki.

Katoliški shod ni imel nikdar namena, zajeti vse naše problematike; skušal pa je zbrati vsa vprašanja, ki leže na srcu vseh, ki hočemo usmerjati svoje osebno, družinsko in javno življenje kot nas učita Cerkev in narodna zavest. Ima pa namen katoliški shod po omenjenem in delnem izboru vprašanj posvetiti na vso problematiko. Opozoriti želi tudi na tiste zadeve, ki so nam v vsakdanjosti odmaknjene, pa zadevajo ali bodo zadevale naše življenje. Tudi v odprtih vprašanjih, na katere bo shod le pokazal in nanje ni odgovoril dokončno, je zasluga shoda.

Shod je vprašanja tudi povezal. Na različnih področjih smo zadevali na različne tone istega vprašanja, kajti življenje je enovito. V razpršenosti se je zdelo, da je več vprašanj, ko so bila zbrana pa se je razodelo, da imajo iste korenine in da je pristop do reševanja le pri koreninah. Iz različnih zornih kotov smo

videli na eno samo luč.

Shod nadaljuje z zamisljivo katoliških shodov, ki so mejniki v slovenskem katoliškem gibanju, naprej od prvega iz l. 1892. To tradicijo ima za veliko dobrino, ker so shodi vedno hoteli biti osnova za prerod v določeni dobi. Slovenski katoliški človek se ob njih znova vzravna in si potrdi zvestobo in ljubezen do Cerkve in naroda.

Katoliški shod ni le izjava, temveč odločitev.

Sklepne izjave bodo docela odobrene takrat, ko bo slovenski rojak spoznal v njih svojo misel in zahotel, da ga ta misel prešine in vzvalovi njegovo čutenje in čustva. Življenje po zamisli je odobritev zamisli. Vsa naša skupnost bo premišljevala sklepne misli, da po njih na novo odpre srce za lepoto slovenskega katoliškega življenja; da se vrže v poglobljanje tistih vprašanj, ki so težja in bolj zamotana; da nadaljuje z razgovorom in vzajemnim sodelovanjem.

Katoliški shod je tudi predaja katoliške in slovenske zamisli mlademu rodu naše skupnosti. Mišljenje in skušnje so izražene zato, da se ljubezen do slovenstva in katolištva prelije iz roda v rod. Pred 35 leti se je iz iste ljubezni tedanji katoliški rod sklical na shod, da je pokazal smer na začetkih zdomstva. Novi rodovi naj tudi po II. Katoliškem shodu najdejo pravo pot in moči, da bodo vredni dediči neizmernih žrtev prednikov.

Dolga je bila pripravljalna doba, še dalj naj trajajo sadovi shoda. Kakor se morajo ustanove vedno vračati k zamisli ustanoviteljev, tako naj se naša skupnost znova in znova v prihodnjem delu sprašuje, kaj je bila želja shoda, zakaj in kako so rojaki v tistih dneh gledali na vprašanja in na kaj so merili z odgovori; kako so si zamišljali pravo pot in kakšni so bili njih iskreni nameni. Prihodni požrtvovalni delavci pa naj tudi popravijo, kar se shodu ni posrečilo.

Katoličani se hočemo zbirati v Jezusovem imenu. Zato se želimo sklicevati na Njegove obljube in Ga prosimo, da bo med nami tudi na našem shodu. Ob božji navzočnosti naj bodo z nami tudi duše vseh pokojnih javnih delavcev, ki so pred nami oblikovali slovensko katoliško gibanje in so po zgodovinskem vplivu tudi pobudniki našega II. Katoliškega shoda Slovencev v Argentini.

Milan Magister

PISMO IZ SLOVENIJE

Kaj se dogaja v Sloveniji?

Politične in gospodarske razmere v Jugoslaviji in Sloveniji so vsak dan težje, po ocenah političnih voditeljev pa celo katastrofalne in so že dosegle tisto razdiralno stopnjo, ki resno ogroža trdnost jugoslovanske države in odnose med jugoslovanskimi narodi in njenimi državljani. Vsi politični in gospodarski programi, sprejeti na partijskih in državnih forumih, so se pokazali za neuspešne in kot zgrešena iluzija, da se Jugoslavija reši gospodarskega propada, velike zadolženosti in zaostalosti. Ljudstvo temu sistemu in tem voditeljem več ne verjame! Zato je tudi vsak poskus, rešiti se gospodarske in politične krize, obsojen na propad že vnaprej. Taka bo zato tudi usoda ukrepov in stabilizacijskega programa, ki sta ga predsednik državnega predsedstva Mojsvoj in predsednik zveze vlade Mikulić predložila v sprejem „delegatom“, na skupni seji zveznega zbora in zbora narodov skupščine Jugoslavije, 19. oktobra 1987 v Beogradu. Ljudje, ne glede kakšnega prepričanja so, ne verjamejo nič več nikomur in v ničesar, saj sami programov ne sprejemajo in zato tudi nimajo moči, pa tudi volje ne, da bi karkoli spremenili, kajti od vseh teh ukrepov naj bi imele korist le oblastne komunistične politične strukture, da se še vnaprej obdržijo na oblasti.

Te težave pa bodo, ob vse večji gospodarski krizi, ki jo spremlja zunanja in notranja zadolženost, visoka inflacija, brezposelnost nezaupanje do sistema in voditeljev, ki izhajajo še iz revolucije, bankroti podjetij; vse to bo še huje ob razpravi o spremembah jugoslovanske in slovenske ustave. Ob vse večjih težavah in družbenih nasprotjih, danes ni mogoče predvideti, kako se bodo v bodoče zadeve razreševale in umirjale v splošno zadovoljstvo ljudi. Sistem s svojimi starimi, preživeli in sklerotičnimi voditelji, ki so jugoslovansko družbo pripeljali v politično in gospodarsko krizo, zagotovo države ne bodo zmogli izpeljati iz te krize. Tako ne mislijo samo preprosti ljudje z ulice in iz gostilne; tako mislijo mnogi intelektualci: znanstveniki, kulturniki; mladina, ki

je brez perspektiv in celo številni razočarani borci, ki že na glas pravi, da se za to, kar imamo danes v Jugoslaviji, niso borili.

To gospodarsko in politično krizo pa, bolj kot druge republike čuti in občuti Slovenija. Njeno gospodarsko in finančno breme, v brezizhodnem podpiranju juga in polnjenju zveznega proračuna, že presega zmogljivosti slovenskega gospodarstva. Pod težo teh bremen, Slovenija vidno, z vsakim dnem bolj, pada v lastno nerazvitost in tehnološko zaostalost. Posledica take gospodarske politike je, da so vsi veliki gospodarski sistemi, kot so železnica, elektrogospodarstvo, pošta, Iskra, Litoštroj, tekstilna industrija, gradbeništvo, kmetijstvo itd., v velikanskih izgubah, brez kakršne koli možnosti za tehnološki razvoj in napredek. Vse to gospodarsko nazadovanje bodo delavci občutili z zniževanjem osebni dohodkov, stečaj, odpusti z dela, kar vse bo že v najbližji prihodnosti povzročilo še večje notranje napetosti in še številnejše stavke.

Ker delavci spoznavajo, da ob razpadanju gospodarstva tudi sami izgubljajo socialno varnost in jim je vsak nadaljnji dan bolj negotov, javno odklanjajo, da kot „delegati“, prej poslanci, sodelujejo v organih oblasti, političnih organizacijah, delavskih svetih itd. Očitno tudi nočejo več prihajati na te seje, ki so zaradi tega nesklepčne in tako tudi to že resno ogroža funkcioniranje oblastvenega in političnega sistema. Ljudstvo enostavno zavrača sodelovanje v teh organih s preprostega razloga, ker je postavljeno le v vlogo, da glasuje o programih in zadevah, ki so jim že vnaprej položeni na glasovalno mizo in pri tem nimajo prav nobenih možnosti za sprejemanje alternativnih, boljših rešitev.

Breme politične in gospodarske krize, ki jo občuti že sleherni Slovenec, pa že poraja v ljudeh spoznanje, da bo potrebno v tem trenutku nekaj storiti in si nekaj prioritet, če bomo hoteli ujeti zamujeno in vzpostaviti zvezo s svobodnimi evropskimi državami in narodi. Enotno je spoznanje, da bo potrebno sedanj

POGOVOR Z VINKOM BRUMNOM

Srce v sredini

Ta članek je izšel v Ljubljani, v listu Tretji dan, glasilu slovenskih katoliških izobražencev in študentov. V spremni oznaki pisca je navedeno, da živi v Argentini in da je napisal knjigo Srce v sredini.

● **Prosimo vas, da odgovorite na nekaj vprašanj o J. Ev. Kreku in njegovem delu.**

Najprej moram povedati, da je bila moja naloga pripraviti peti in nadaljnje zvezke Krekovih izbranih spisov, da sem zato nadvse pregledal le eno razdobje njegovega življenja (1900-1907) in skušal osvetliti dogodke, ki so bili povezani z njegovim pisanjem in sem te ugotovitve strnil v sto strani uvoda v peti zvezek njegovih spisov;

da so mi že dotiskano knjigo Nemci 1941. leta v celoti uničili in sem v vojni izgubil tudi svoje zapiske; da ob tedanjem študiju nisem mogel slutiti, da dela ne bom mogel nadaljevati in zato nisem mislil na celoto Krekovega življenja in dela; da sem se kasneje odzval vabilu, naj napišem knjigo o Kreku le zato, ker nisem mogel pričakovati, da bi to napravil kdo drug, in sem to storil kljub manjkajočim virom in pomanjkljivi literaturi.

Zaradi tega danes nisem v najboljšem položaju, da odgovarjam na vprašanja, ki iščejo ocene celotnega

Krekovega dela. Ker sem že nekaj let oddaljen od virov in literature, morem le nekako intuitivno razbrati iz podobe Kreka, do kakršne sem mogoče priti in jo nosim v sebi, odgovore na vaša vprašanja, ne iz gradiva, ki ga nimam.

● **Pojdimo „in medias res“. Kdo je za vas J. E. Krek sedemdeset let po svoji smrti?**

Zame je Krek predvsem nosilec najplodovitejše domiselnosti in vzor neutrudnega borca za ideale, katerim je posvetil svoje življenje; pri njem moremo iskati navdihov za naše delo. Prav to, da je bil 'fabrika idej', kakor so mu očitali, nas more nagibati, da ob njem tudi mi sprostim svojo ustvarjalnost, kakor jo je on znal sproščati v svojih sodelavcih.

Nadalje je Krek zgled neustranskega borca za vse, kar je imel za pravo in dobro, ki nikoli ni mislil nase, ves se je žrtvoval za druge. Pravi čas je vedel, kaj je bilo treba storiti v tistem času in je to tudi storil.

(Nad. na 2. str.)

državotvorni in politični sistem, ki temelji na enopartijskem komunističnem vladanju in njegovi partijski, le navidezni proletarski diktaturi, brez zagotovljene minimalne demokracije in političnih ter osebnih svoboščin, končno le bistveno in vsebinsko spremeniti. Ko spoznavamo, da se celo v državah realnega komunizma, že porajajo zahteve po priznavanju večjih svoboščin gospodarskim organizacijam in tudi zahteve po večjih osebnih svoboščinah, prihaja tudi k nam čas, ko se bomo sami odločali, kako bomo živeli v družbi jugoslovanskih narodov bolj svobodno življenje, ob spoštovanju in upoštevanju našega jezika, kulture, nacionalne integritete, osebnih in političnih svoboščin. V kolikor nam partijski vrh v Beogradu vsega tega ne bo mogel ali hotel zagotoviti, se nam mora ponovno dati možnost, da se nam tudi v novi zvezni ustavi dopusti odločitev o SAMOODLOČBI. Ta ustavna pravica, izbojevana že v času revolucije, nam je bila z ustavo iz leta 1974 enostransko odvzeta, ne da bi o tem ljudi kdo kaj vprašal. Tako je pravica do SAMOODLOČBE črtana iz sedanje ustave. To pravico pa bi si ali si bomo Slovenci vzeli izjemoma, če bomo spoznali, da nam druge republike nočejo zagotoviti enakopravnega položaja ali če bomo spoznali, da smo jim v napoto v njihovem gospodarskem, političnem in nacionalnem razvoju.

Prepričan sem, da so to resnični problemi, s katerimi se danes srečuje večina Slovencev. Želimo in zahtevamo, da bo javna razprava o spremembah jugoslovanske in slovenske ustave omogočila, da bodo ljudje izpovedali svoja hotenja o tem, kakšno in kako svobodno državo si želijo oblikovati in kako živeti vnaprej ob sodelovanju z drugimi jugoslovanskimi ljudstvi in narodnostmi. Želimo in zahtevamo, da bomo v ustavo zapisali, da oblikujemo moderno državo, v kateri naj imajo ljudje ustavno pravico in dolžnost, da si svobodno izbirajo svoje predstavnike, ki jih bodo predstavljali v parlamentu in da bodo tako demokratično, v ljudskem predstavniškem telesu sprejete tiste programske usmeritve, za katerimi bo stala večina ljudstva. Delu in odgovornosti želimo, ob razvijanju kulturne osebnosti delavca, vrniti tisto, kar je pogoj za napredek svobodne človeške družbe. In ne nazadnje: iz našega vsakdanjega življenja želimo odpraviti vse oblike anarhičnih in neodgovornih odnosov med ljudmi in v družbi kot celoti, kar vse potiska razvoj družbe nazaj in ki pomeni lažno svobodo in nenačelnost posameznika v družbi in državi in postopno razvrednotenje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva.

Naši ljudje, Slovenci, ki živite v tujini, v politični ali ekonomski emigraciji in ki ste kot Slovenci ostali usodno povezani z nami, ki živimo doma, v drugačnih, vsekakor nesvobodnih razmerah, ste vest sodobnega svobodnega človeka, ki si je že od slovenskih knezov na Gosposvetskem polju, pa od Trubarja in Matija Gubca dalje, prizadeval in se boril za svobodno Slovenijo, ki pa je bila vse od konca zadnje svetovne vojne, pa do danes, zaradi sovjetizacije oblasti okrnjena.

In za zavrhuček samo še ugotovitev, da vse sedanje težave in zastoji v razvoju slovenske družbe in prizadevanjih in naporih za svobodno in enakopravno Slovenijo, izhajajo prav iz dejstva, da ni leta 1945, ko se je oblikovala nova, povojna Jugoslavija, slovenskega ljudstva nihče vprašal, kakšno državo si želi in s kom hoče živeti.

Ljubljana, 25. oktobra 1987.

Marko iz Slovenije

Slavje narodnega praznika v Mendози

Slovenska Mendoza je letos k proslavi Slovenskega dne in dneva naše zastave pridružila tudi spomin na dr. Janeza Evangelista Kreka ob 70-letnici njegove smrti. Proslavo smo imeli v nedeljo, 1. novembra dopoldne po skupni slovenski maši. Med sveto daritvijo je Jože Horn posvetil svoj govor praznični misli in govoril o pristnem slovenstvu, povezanem s pristnim krščanstvom, in o njegovem ohranjanju.

Sledila je v dvorani proslava. Pričeli smo jo s Kunčičevo „Domovina“, ki jo je razložil in recital Stane Grebec.

Priložnostni govor je pripravil inž. agr. Marko Bajuk, ki pa je moral te dni nepričakovano nujno službeno iz Mendoze. Zato je njegov govor prebral prof. B. Bajuk. Iz nje ga povzemamo nekaj misli:

„Danes praznujemo slovenski narodni praznik in Dan Slovenske zastave. 29. oktobra 1918 je Slovenija z glavnim mestom Ljubljano proglasila svoje osvobodjenje od tisočletnega nemškega nasilja in nadoblasti ter svoj prehod k ustanovitvi Jugoslavije. Ljubljanski Kongresni trg se je napolnil z ogromno množico.

Na manifestaciji je vladalo nepopisno veselje in je plapolalo morje zastav. Piše dr. Debeljak:

„29. oktober še ni bil dan prevzema slovenske oblasti; je bil samo spontan in slavnosten izbruh veselja, da smo vstopili na most časa, ki vodi iz suženjstva v svobodo, iz nemške dobe slovenske zgodovine v dobo, ko si bomo sami ustvarjali svojo usodo. Zato je ta dan naš narodni praznik in praznik naše zastave.“

Ravno na tem letošnjem praznovanju pa je primerno in po pravici, da se spomnimo in počastimo velikega narodnega buditelja, enega naših velikih mož, dr. Janeza Evangelista Kreka, ob 70-letnici njegove smrti.

Dr. Janez Evangelist Krek ni doživel slavnega dne, za katerega ima brez dvoma največje zasluge. Dr. Krek je bil v parlamentarnem klubu pobudnik za tako imenovano Majniško deklaracijo. Postavljena je bila zahteva za združenje vsega ozemlja, kjer prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno, samostojno, vsakega tujega narodnostnega vpliva svobodno, na demokratični osnovi zgrajeno državno telo.

(Nadaljevanje na 4. str.)

SRBSKI CENTRALIZEM OGROŽA JUGOSLAVIJO

„Jugoslaviji proti nevarnost nekakšnega Libanona“ — po poročilih Viktorja Meierja v nemškem časopisu Frankfurter Allgemeine Zeitung — je pred kratkim rekel slovenski politik Kučan.

Povod za takšno izjavo je bilo zadnje plenarno zasedanje srbskih komunistov. Vodja partije — katerega po lastni izjavi prav nič ne moti, če ga smatrajo za stalinista — je namreč zahteval odločno ravnanje z neko republiko, ki sestavlja Jugoslavijo. Po mnenju politikov drugih republik je pa ta poziv enak zahtevi po uporabi sile.

Centralistične in srbsko-nacionalistične ideje, ki sedaj prevladujejo v Beogradu, povzročajo v notranji politiki Jugoslavije velike težave. Srbija, ki je največja republika v državi, sili s svojim ekstremnim ravnanjem druge republike tudi na ekstremno-nasprotno pozicijo, kar najbolj velja za Slovenijo. Slovenca Kučan in Smole sta jasno povedala, da hoče Slovenija vzpostaviti „drugačen socializem“. Odločno se upirata vsakemu centralizmu in hoče ta demokratizirano zunanjo politiko, ker se po njunem mnenju Jugoslavija premalo zanima za zapadno Evropo. Te izjave so dobili v Beogradu akreditirani inozemski časnikarji, ko so imeli v Ljubljani tiskovno konferenco. Zato z velikim zanimanjem sledijo dogodkom v Jugoslaviji. Spominjajo se na „hrvaško pomlad“, ka-

tero je pred 15 leti Tito nasilno končal, ter na dogodke na Kosovu. Opazujejo zadržanje jugoslovanske armade, ki ima po sedanji jugoslovanski ustavi nalogo, da čuva socialistični red in notranjo enotnost države.

Po mnenju časnikarjev obstajata dve možnosti ravnanja vojaškega poveljstva: ali le-to opominja politike, da naj delujejo v naprej določenih mejah — ali pa enostavno seže po sili, kar bi pa v sedanjih razmerah pomenilo za vso državo pravo katastrofo. Okrog vojakov se bi namreč zbrali prav tisti politiki, ki so že doživeli neuspehe v svojem delovanju. Armada tudi nima — po mnenju Meierja — nobenega učinkovitega gospodarsko-političnega koncepta in tudi ne bi znala rešiti narodnostnih problemov, ki so tako veliki v Jugoslaviji. Kakršenkoli vojaški poseg pa bi poleg tega zelo oslabil prestiž Jugoslavije v mednarodnem pogledu, kar je moral že leta 1929 doživeti kralj Aleksander, ko je z generalom Živkovičem posegel v notranjo politiko države. Ni uspel, ker ni rešil težav, in je sebi kakor tudi državi naredil veliko škodo.

Danes pa bi bil tak poseg še bolj usoden — pravi omenjeni časnikar — ker „v Jugoslaviji se bi že našlo nekaj Živkovičev, ni pa nobenega kralja Aleksandra.“

D-ova.

Občni zbor skavtov

Skupnost voditeljev in drugih aktivnih članov klana Slovenske zamejske skavske organizacije v Trstu se je v nedeljo, 11. oktobra, zbrala v Marijanišču na Opčinah na svojem letnem običnem zboru.

Uvodno poročilo o trenutnem stanju slovenskega skavtizma v Trstu je podal načelnik Marjan Jevnikar. Predstavil je razvejanost dejavnosti, ki so jo v preteklem letu opravili člani na vseh možnih področjih: od običajnega vzgojnega, verskega in rekreativnega delovanja preko sodelovanja pri raznih zunanjih verskih ali kulturnih pobudah do stikov z italijanskimi in drugimi evropskimi skavtskimi organizacijami in z nekaterimi taboriškiimi odredi v Sloveniji.

To pa je bilo le izhodišče za nadaljnje delo po skupinah. V prvi so analizirali problem vzgoje voditeljev ali bolje šole za voditelje, ideje, ki si vedno bolj utira pot in se bo verjetno v kratkem tudi uresničila, saj se zanjo zanimajo tudi koroški in go-

riški bratje. Druga skupina pa se je posvetila dvema temama in sicer duhovni rasti in verski izobrazbi voditeljev ter koedukaciji, ali bolje, temu kar je koedukacija doprinesla k odnosom med fanti in dekleti v organizaciji.

V popoldanskih urah je sledila razprava, v kateri je prišla na dan vedno bolj občutena potreba po nenehnem izpolnjevanju v voditeljski slubi, saj je vsem jasno, da je za nenehno dajanje treba tudi od nekdaj črpati energijo in nove zamisli. Po pregledu stanja skupin so bile na dnevnem redu še volitve novega pokrajinskega vodstva. Tako bodo pokrajinsko vodstvo poleg predstavnikov vej in stegovodij sestavljali še načelnik Marjan Jevnikar, načelnica Bruna Ciani, tajnik Marijan Kravos, blagajničarka Nadja Magajna, gospodar Kazimir Majowski in duhovni vodja Tone Bedenčič.

M. Kr.

Srce v sredini

(Nad s 1. str.)

Vendar se je tudi Krek moral prilagajati razmeram, zlasti ker je bil osamljen v svojem prizadevanju, ker ni imel dovolj sodelavcev, le-te je šele vzgajal. Razen tega je moral ohranjati enotnost odpora proti pritisku tujcev.

● Tako vsestransko delujočo in razdajajočo se osebo, kot je bil Krek, je težko na kratko ovrednotiti. Kaj bi vi izpostavili kot poseben Krekov dar Slovincem na socialnem polju? V čem je uspel?

Deloma sem na to vprašanje odgovoril že v prejšnji točki. Kaj je bil Krekov poseben dar Slovincem na socialnem polju? Opravljanje naloge, ki jo je razbral iz našega položaja in našel potrjeno v okrožnici Rerum novarum. Bil se je za socialno pravičnost, za gospodarsko trdnost in za politično svobodo vseh naših ljudi, zlasti delavcev in kmetov. Pot k temu je videl v skupnem prizadevanju in v temeljitejši izobrazbi, pa v vzajemni pomoči, s čimer bi presegli vladajoči individualizem in ustvarili novo družbo. Krek je po pravici vse svoje delo označeval kot socialno delo.

Brez dvoma je Krek ustvaril pogoje za vse to in ni njegova krivda, če so viharji dveh vojn pustili le malo konkretnega. Vsekakor nam je ostal njegov zgled, kako naj znova oživimo ideale, ki so ga vodili, pa jih skušamo spraviti v življenje v našem času.

● Kaj pa na političnem, duhovnem ali kakšen drugem polju? O politiki pri Kreku pa je danes

tvegano govoriti, saj se mu najbolj oporeka prav njegovo politično delo in se mu zanikajo celo politične sposobnosti. Kreku je bila politika le del socialnega dela. Videl je, da ne bomo mogli doseči svojih pravic, dokler ne bomo svobodno vodili svoje usode. Ko je vsaj slutil, da je šla habšburška monarhija proti svojemu koncu, je iskal drugačne politične rešitve, za katere je upal, da so dosegljive. Tega trenutka mu ni bilo dano tudi doživeti, pri dokončni odločitvi ni mogel sodelovati, in ne vem, kako bi bil z doseženim zadovoljen in v čem bi ga mogel drugače usmeriti.

Na duhovnem področju, strogo vzete, je Krek bil nadvzgo povsod vedno z vso svojo nadarjenostjo, a zopet bolj kot osamelec, ki je šele pripravil teren za delo drugih, katere je za to usposabljal. Ob vsem svojem praktičnem delu je pisal še pesmi, povesti in gledališke igre, znanstvene in filozofske razprave, časniške članke in politične knjižice. Z zgodbami Svetega pisma in z nrj-hovo razlago, kar je prevzel po smrti Fr. Lampeta, čeprav to ni bila njegova stroka in je bil že prezaposlen, pa s pridigami v mnogih krajih in ob vsakovrstnih priložnostih pa je pokazal, da je tudi verstvo del narodne kulture, ki se ne sme pustiti v nemar, ko se išče celoten dvig naroda.

Sploh pa je Krekovo delo težko razdeliti na področja, ker je bilo vse povezano z vsem. Sam je zatrjeval, da vedno uči in dela le eno, in to eno je bilo pri njem celo in celot-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Kljub predsednikovi tiskovni konferenci, kljub zanimivim premikom v peronizmu in novi sindikalni ofenzivi se je zanimanje javnosti v preteklem tednu še vedno sukalo okoli afere Sivak. Čeprav vlada vesele zaradi razčiščenja teh zločinov, se vsiljuje dvom in vprašanje, kako je mogla ta organizirana banda delovati skozi osem let v osrčju enega največjih varnostnih organov (federalna policija), ne da bi jo prej odkrili. Doslej potrjene tri ugrabitve, in več milijonov dolarjev plačane odkupnine, pa sledeči umori ugrabljenih, niso matje solze. Se za temi dogodki in za aretiranimi zločinci skrivajo neznani mentorji? To skuša sedaj ugotoviti policijska skupina, ki ima na skrbi to strahno in delikatno zadevo. Mi se medtem vrtno k političnemu delovanju, ki včasih ni nič manj zapleteno, a vsekakor manj grozno.

PRESEDNIKOVIM ODGOVORI

Da pokaže, kako si je predsednik že opomogel od septembrskega udara, in da v posebnem okolju izjavi določene politične poteze, je vlada organizirala tiskovno konferenco. Tam naj bi dr. Alfonsín odgovarjal na katerikoli vprašanja, ki bi mu jih stavili zbrani časnikarji.

Konferenca je sijajno izpadla. Predsednik je imel priliko, da je ponovno pokazal svojo blestečo (in prazno) besedo. Za to gre v veliki meri zahvala časnikarjem, ki so mu stavili zelo nedolžna vprašanja. Od 34 stavljenih, je komaj troje vprašanj bilo nekoliko bolj kočljivih, ostala so se sukala v meji predvidenosti in umirjenosti.

Tako je dr. Alfonsín mirno lahko povedal, na primer, da nima namena ponovno kandidirati za predsedniško mesto (ustavno nima nobene možnosti). Izrazil je priznanje kordobskemu guvernerju kot možnemu radikalnemu predsedniškemu kandidatu. Pokazal kako upa, da ga narod še ceni in spoštuje. Potrdil namen, da se kmalu izvede ustavna reforma, itd., itd. Pravzaprav nič novega. A zanimiv je bil izraz, ki ga je uporabil, ko je govoril o sedanjem gospodarskem vodstvu. Imenoval jih je „lüksuzna gospodarska ekipa“, kar pomeni, da je najboljša, kar si jih moremo predstaviti.

In prav ta pohvala, in ta izraz, je doživel največ kritik iz raznih družbenih sektorjev. Priznati je treba, da je predsednik moral na nek

način potrditi gospodarsko vodstvo, ker v družbi, kot je argentinska, vsak sum o nestabilnosti gospodarskega ministra avtomatično povzroči pravi finančni potres. A izrazi, ki jih je uporabljal predsednik, presegajo pohvalo in predstavljajo neke vrste izzivanje, zlasti če upoštevamo, da je na ministra usmeril svoje najtežje topništvo ves sindikalizem, in v zadnjih časih tudi vse gospodarske organizacije. Seveda je izraz „lüksuzna ekipa“ doživel hiter odgovor nekega opozicionalnega politika, ki je dejal, da nas pač ta „lüksuz“ drago stane. Pa tudi nekateri drugi izrazi in marsikatera ideja, nimajo preveč logične vsebine. Očividno je vlada s to tiskovno konferenco iskala bolj propagandni učinek kot pa priliko za resne objave. A včasih to lahko predsednikovemu ugledu bolj škodi kot pa koristi. Razlika med enim in drugim je isto kot med strokovnjakom in diletantom.

ZUNANJI IN NOTRANJI UDARCI

V svojih odgovorih se je predsednik kratko ustavljal tudi ob novi stavki, ki jo je napovedala CGT. V trenutku, ko pišemo te vrstice, je že sklenjena izvedba nove splošne stavke, ki naj to pot traja 36 ur, ni pa še določeno datum. Sindikalisti so hoteli nekoliko počakati, da vladi dajo možnost kakega zblizanja.

V tem so se usteli. Trdnost vladnih ukrepov glede plač je kamenita. Pač pa radikali ponujajo hitro izglasovanje sindikalnih in socialnih zakonov v zameno za socialno premirje do konca leta. Položaj je zapleten. Mnogokrat je vladam, tako vojaškim kot civilnim, uspelo pomiriti gremialne sunke s kakim političnim darom. A položaj je danes nekoliko drugačen. Pritisk delavstva, zlasti tistih sektorjev, ki imajo minimalne plače, je tolikšen, da si večkrat sindikalisti ne upajo spustiti se v taka pogajanja, kajti potem jih doseže nejevolja članstva pri naslednjih sindikalnih volitvah.

Res pa je tudi, da je prihodnja splošna stavka precej politične narave. Gre tu za notranje trenje med različnimi strujami, ki je zgolj politične barve. Borba se odvija, kot smo že mnogokrat omenili, med staro peronistično gardo in obnoviteljsko skupino. Ortodokсна skupina, ki je bila do volitev 6. septembra povezana z vlado, in zasedala mesto delavskega ministra, bi sedaj rada ponovno osvojila prvo mesto v sindi-

no; vse je šlo v isto smer in za istim ciljem.

● Kako ocenjujete odnos Slovencev do bogatstva Krekove dediščine? Posebej bi bilo zanimivo spregovoriti o času med obema vojnama, ko so povzeli njegovo misel in delo dr. Andrej Gosar in drugi. Kaj je ostalo od Kreka v slovenskem spominu?

Težko je sedaj in tukaj izreči utemeljeno mnenje in sodbo o pravilnem ali nepravilnem gospodarjenju s Krekovo dediščino po njegovi smrti. Ko je umrl, smo bili še v vojni, po koncu te in po prevratu, ki mu je sledil, smo prešli v nove okoliščine, ki so terjale vso našo pozornost, tako da se je po sili razmer Krekovo prizadevanje, že brez njega, potisnilo na stranski tir. Sicer je zapustil precej učencev, pa so jih pogegnili za seboj novi problemi in najbrž tudi niso bili dovolj močni, da bi v novih okoliščinah uveljavljali Krekove ideje in v njegovem duhu nadaljevali delo.

Kaj je ostalo od Kreka v našem spominu? Bojim se, da bolj malo. Že tako smo bolj malo nagnjeni k hvaležnosti tistim, ki so kaj storili za nas. Dogodki so poskrbeli, da je naš spomin še oslabil in mnogi so se celo potrudili, da Krekova podoba ni ostala taka, kakršno je zaslužil.

● Lahko komentirate stavek iz Leksikona Cankarjeve založbe (Ljubljana, 1973), ki pod geslom Krek med drugim pravi: „Z združništvom je hotel rešiti prezadolženega kmeta, a ga je samo spravljaj v naročje klerikalnega kapitala.“

kalni opoziciji. Medtem ko je prej bojkotirala vsak nastop proti vladi, se sedaj postavlja na čelo stavk. Dejansko ima ortodokсна skupina dvoje ciljev: ali ponovno približanje vladi (cena: prenehanje z rovarjenjem), ali pa še bolj verjetna želja povratka na vodilno mesto peronističnega sindikalizma. Kot se to rado zgodi, jim eno in drugo uhaja. Kdor hoče istočasno sedeti na dveh stolčkih, se ponavadi usede — na tla.

MAČKI NA STREHI

Peronizem je 6. septembra zmagal brez udeležbe stare sindikalne garde. Razumljivo je torej, da sedaj obnoviteljska sindikalna skupina noče deliti slave, še manj pa oblasti, s tistimi, ki so bili tedaj „povezani s sovražnikom“. Nova lista, ki jo sestavljajo za volitve, ki naj določijo bodoče vodstvo vodstvo peronizma, ne predvideva vodilne udeležbe ortodoksnega peronizma. Določena mu je drugovrstna vloga. Od tod ti notranji udarci, katerih je potem deležna tudi radikalna vlada.

Peronizem pa počasi a vztrajno vodi naprej svojo notranjo preureditev. Te dni so se zbrali vsi predstavniki obnoviteljske struje, in dokončno ugotovili, da dejansko kontrolirajo strankni kongres. Tako bodo prisilili sestavo vsedrjavne konvencije, ki naj potem skliče nove notranje volitve. Tako bo končno zatonila zvezda dosedanega voditelja Saadija, ki je bil izvoljen kot bodoči guverner province Catamarca, in v stranki že ne more več ovirati prevlade obnoviteljev.

Zanimiv je ob tem izraz, ki ga je uporabil Cafiero, ko so ga vprašali glede teh nenehnih notranjih razprtij med peronisti. Zanimal je, da bi bili kakšni notranji boji. Dejaj je natanko takole: „Peronisti smo kot mačke, ki mijavkajo na strehi. Ljudje mislijo, da se praskajo, v resnici se pa ljubijo.“ Primerja je duhovita. A žudna je ta ljubezen, ki povzroča toliko prask, in tudi sem in tja, kako kapljajo krvi.

PRVI KORAKI

ANEKDOTE IZSELJENCEV V ARGENTINI

39.

Trije slovenski mladeniči so se v podzemski železnici pogovarjali v slovenskem jeziku. Nasproti sedi čedna gospodična in z velikim zanimanjem posluša pogovor. Ko se bližajo postaji, se gospodična obrne k njim in po špansko reče: „Gospodje, že dve leti se učim angleško, sedaj pa vidim, da se nisem nič naučila.“

sikdaj vprašam, kaj bi v tem ali onem napravil Krek in menim, da bi znal najti nove zamisli in nove oblike reševanja problemov.

● Dotaknimo se še vprašanja raziskanosti Krekovega dela. Danes v Sloveniji skoraj nimamo Krekoslovcev. Kaj bi lahko ocenili kot pokrito, kaj bi bilo treba v zvezi z njegovim delom še osvetliti? (Mimogrede: Zadnjič sem govoril z vladnim predstavnikom Hrvaške, ki mi je rekel, da je na Hrvaškem zdržal združni čut samo tam, kjer je ustanavljal zadruge Krek).

Krekovo delo še daleč ni dovolj raziskano in ocenjeno. Doslej je bilo kolikor toliko pregledano življenje in delo v otroštvu in v šolanju, pa še tisto, kar je zmogel opraviti v prvih petnajstih letih svojega dela. Raziskavo še potrebujejo zadnja Krekova leta, 1907 — 1917 — dogodki kot so bosenska aneksijska kriza (1908), balkanske vojne (1912-1913), zlasti pa prva svetovna vojna (1914-1918) terjale nove in usodne odločitve, in to na hitro in od ljudi, ki za to niso bili zadosti pripravljeni. Krek je s polno paro stopil v novo problematiko in je storil, kar je mogel in za kar je menil, da je bilo najboljše in še možno ustvarjanja. Ali pa dočakal konca in ni vplival na dogodke ob prevratu.

Zanimivo bi bilo tudi raziskati dejstvo, katerega sem že omenil, namreč kaj je bilo s Krekovimi učenci. Le-teh je bilo precej in med njimi so bili nekateri prav bistri. Kako da se niso bolj uveljavili in prenesli več Krekovega duha tudi v čas po vojni?

Vprašanja — Lojze Peterle

NOVICE IZ SLOVENIJE

IDRIJA — Reka Idrija večkrat poplavlja, zato so se namenili narediti dela, ki bi preprečevala njen prestop. Najprej so naredili nove brežine, potem pa pride na vrsto tudi nov most, da zamenja starega, ki je tudi kriv za poplave v Idriji.

ŽIRI — Tovarna Alpina bo letos prodala Sovjetski zvezi 30.000 parov čevljev za alpsko smučanje. Upajo tudi, da se jim bo odprl sovjetski trg tudi za čevlje za smučarski tek.

LJUBLJANA — Prvi del medicinske fakultete so dogradili po 13-letni gradnji. V njem so zdaj nastanjeni instituti za anatomijo, farmakologijo, histologijo, embriologijo, patologijo in sodno medicino.

LJUBLJANI — Izguba v slovenski industriji se je znatno zvišala: v prvem polletju ima 106 milijard dinarjev izgub, kar pomeni 219% več kot v lanskem enakem obdobju. Najbolj prizadete so bazične in predelovalne industrije, živilske, gradbena. Vzroki niso dosti drugačni od splošnih: gospodarska nestabilnost, slaba organizacija, tržne razmere. In tudi „sanacijski programi“ so tako na hitro narejeni, da nimajo trdne podlage, da niso zadosti stvarni in učinkoviti.

LJUBLJANA — Naročnina za radio in TV se je podražila s 1. oktobrom za 30 odstotkov. Zdej torej stane mesečna naročnina 7.800 dinarjev za radijski in TV prejemnik. Pa tudi druge storitve so se povišale: železniški vozni listki so se podražili za 50%; poštnina za pisma stane 100 din, telefonski impulz 9,5 din, mesečna naročnina za telefon pa stane 2.000 din.

MARIBOR — Novo cerkev bodo sezidali v bližini pobreškega pokopališča. Poleg cerkve bo stalo tudi župnišče, imela bo zaklonišče in hodnik, ki bo povezoval obe stavbi. Dokončana naj bi bila v naslednjem letu.

LJUBLJANA — Čarterske polete z Izraelom je podpisala družba Adria Airways. Zaenkrat predvidevajo dva polleta na teden. Ker je letos v Jugoslaviji počitnikovalo 20 tisoč Izraelov, računajo, da je to dober posel. Adria Airways ima že vsa potrebna dovoljenja, El Al bo za tudi kmalu imel vse papirje v redu.

ZREČE — Zreška vas ni več vas; postala je mesto. Tako so odločili konjiški občinski možje, saj ima bivša vas kar 2.800 prebivalcev in ima celo tudi svoj grb.

LJUBLJANA — Referendum so izvedli v Iskra Delta, kjer je zaposlenih 2.200 ljudi. Volilo jih je okoli 90%, od teh se jih je tri četrti odločilo za ukrepe, ki naj Iskro peljejo k večji vpletenosti v tržne tokove in večjemu stiku s porabniki.

VIPAVSKI KRIŽ — 505 let obstoja je praznoval letos Vipavski križ. Zato so bile pripravljene velike slovesnosti, na katerih so nastopali Slovenski oktet, trio Lorenz in Gallus Consort iz Trsta, med drugim. V kapucinskem samostanu so odprli sobo-muzej pridigarja Janeza Svetokriškega in imeli nekaj predavanj o zgodovini tega kraja in njegovega samostana. Praznovali so ob enem 480 let tržnih in 455 let mestnih pravic.

KRANJ — Turčija je zanimiv trg za Iskro Telematiko. Zdej je podpisala pogodbo za 100 tisoč priključkov malih javnih elektronskih in digitalnih central in ravno telefonskih aparatov.

LJUBLJANA — Na mednarodni razstavi se je predstavilo okoli 700 razstavljalcev z elektrono. Dve tretjini so iz inozemstva; največ iz ZDA, ZRN in Avstrije. Predstavili so elektronske naprave, dele zanje in pa robote, sestavne dele in linije.

MURSKA SOBOTA — Novo tovarno mleka v prahu in otroških jedi so zgradili. Z njo bo Pomurka zvišala proizvodnjo: letos bodo predelali iz mleka 1750 ton mleka v prahu, 1350 ton posnetega mleka v prahu in 1000 ton masla. Nova bo tudi prehrana za starejše ljudi in za športnike.

MURSKA SOBOTA — V Rakičanu so dobili novo bolnišnico, ki so jo zgradili s samoprispevkom: 80% denarja so zbrali Pomurci sami. Do novega leta se bodo postopoma vselili v nove prostore, ki imajo večino, a ne vso, potrebno medicinsko opremo.

MARIBOR — Na cvetličarskem tekmovanju so se pomerili cvetličarji iz vse Jugoslavije. Poskusili so se v sestavljanju šopkov, v aranžmaju na temo cvetje, sadje, vino, v pripravi poročnih šopkov, daril in vezenju cvetja sploh. Najbolje se je odrezal cvetličar iz Brežic.

LJUBLJANA — Slovenskega filharmonija je letos prvič obiskala Vzhodno Nemčijo. Imela je osem koncertov in pod vodstvom dirigenta Milana Horvata izvajala dela Prokofjeva, Petrića, Mihelčiča, Beethovna, Schumanna in Dvoržaka. Nastopila je tudi v sklopu praznovanj 75-letnice Berlina.

MARIBOR — Na trti, stari več kot štiristo petdeset let (pravijo, da je najstarejša na svetu), so nabrali 60 kg grozdja. Iz njega upajo dobiti kakih 42 litrov črnine.

UMRLI SO OD 30. sept. do 5. okt. 1987:

LJUBLJANA — Martin Kralj; Marija Cesar, 95; Janko Remškar; Slavica Černut roj. Kolnik; Ljubo Cimbaljevič, 64; Baldomira Matulič roj. Reich; dr. inž. Franc Jenko; Franja Ilar roj. Hacin; Jože Rotar, 82; Zlatka Umek; Franko in Jurček Kraigher; Marija Štraus roj. Troha; Marjan Oblak; Ljud-

20. Pristavski dan

Slovenska pristava v Castelarju je praznovala v nedeljo, 18. oktobra svoj 20. Pristavski dan.

Uradno je prireditev začela v opoldanskih urah, ko sta Ana Marija Rant in Gabi Rant, predsednika pristavskih mladinskih organizacij, dvignila argentinsko in slovensko zastavo na drog, ki stoji sredi zelene pristavskega vrta. Nato pa je bila v gornji kapelici sv. Cirila in sv. Metoda maša, med katero je prepeval domači mladinski zbor. Pri oltarju je maševal msgr. Zdravko Reven, z njim pa sta somaševala dr. Alojzij Stare in prof. France Bergant.

Do popoldanskega programa so gostje zasedli prostore v gostinskem prostoru in se poslužili okusnega kosila, dobre kapljice in pogovora z znanci in prijatelji. Prilika je bila tudi za ogled stojnice z ročnim delom, ki ga je pripravil Krožek mater in žena.

Ker smo to nedeljo praznovali materinski dan, je bil prvi del sporeda posvečen njim. Marko Gaser je vodil malo akademijo, ki jo je začel predsednik Društva Slovenska pristava dr. Julij Savelli s pozdravom vsem novzročim in še posebej seveda našim mamicam. Sledili so nastopi otrok, ki obiskujejo šolo dr. France Prešerna s prijetnimi prizorčki

mila Martelj roj. Jakelj; Lado Spruk; Alojzija Dragar roj. Obšteter; Slavko Marjetič; Alojzija Jamnik roj. Garbajs; Franc Zgonc, 56; Ivanka Armič, 85; Milan Skreh; Karel Lorbek; dr. Stanislav Kahne (salezijanec); Jože Bevc; Vinko Lampe; Janez Česen, 54; univ. prof. Friderik Gerl; Mirko Korošec; Ferdinand Ropotar; Karel Šubelj st.; Stefan Mikluš.

RAZNI KRAJI — Stefan Rešetar, Sora pri Medvodah; Milan Perko, Stari trg ob Kolpi; Ana Pivk roj. Likar, 91, Crni Vrh nad Idrijo; Marjan Dolanc, Vinko Lipec st. in Štefka Potrata roj. Šarlah Trbovlje; Marija Sotošek in Katarina Miljavec roj. Kožar Kočevje; Ignam Mesarič, Smednik; Anica Turk in Rozalija Drglin, Grosuplje; Drago Pergar in Anka Biček roj. Štefelj, Kranj; Karel Sanabor, Solkan; Jože Rajšter, Maribor; Stane Rozman, Litija; Zdenka Žgajnar, Nova vas; Ivana Jecelj, Hrovača pri Ribnici; Milan Štamcar, Domžale; Janez Ilc, Ločna; Janez Kastelic, Gabrovka; Maks Nelc, Postojna; Vlasta Breščič roj. Horvat, 84, Ptuj; Albin Vidmar roj. Kropivšek, Izlake; Janez Strgovšek, 84, Lesce; Vida Čelesnik, Radeče; Ivan Štraus, Ilirska Bistrica; Dragica Macarol roj. Gregorčević, Celje; Pepca Hočevar, Šmarje-Sap; Vinko Borse, Avstralija; Janez Novak, 85, Zaplana; Štefan Bolarič, Vojnik; Albin Majeršič, 68, Beograd; Stane Baš, Jabanica pri Litiji; Danica Jamnik roj. Tomc, Radovljica; Vinko Voglar, Šmilhel; Jože Špendal, Straža pri Novem Mestu; Janez Kajfež, Velenje; Savo Valančič, Ilirska Bistrica; Anton Pogačnik, Kamna Gorica; Mile Fink, Avstralija; Marija Majdič roj. Maselj, 87, Krašnja; Viktor Sila, Sežana; Zofija Kordiš, Brezovica; Marija Korbar, Domžale; Avgust Loparnik, Ljutomer; Francka Primc roj. Menegalijska, Litija; Viktor Mravozvič, Račica ob Savinji; Jože Senčur, Murska Sobota.

in petjem, vse v požrtvovalni režiji učiteljic. Mladina je tudi počastila svoje matere: predsednica pristavskega krožka SDO Ana Marija Rant jim je spregovorila s toplimi besedami, matere pa so dobile še male srčke s posvetilom in bile pogoščene s pecivom.

V DVORANI

Program se je z domačnosti dvorišča nadaljeval v gornji dvorani. Slavnostni govor je imel inž. Andrej Grohar, pristavski podpredsednik, ki je poudarjal važnost aktivnega sodelovanja v skupnosti, ki jo združuje Pristava. Med drugim je dejal:

„Pristava je naš veliki dom. Vsak izmed nas prinaša vanj svoje vrline, kulturno in duhovno bogastvo, ki se ga je naužil v družni. Vsi damo in vsi prejemo. To je naša rast in naša bodočnost.“

Oživimo skupno pot v bodočnost v prepričanju, da ohranjenjve vrednot zahteva od vsakega izmed nas veliko mero ljubezni, katero moramo izliti v skupni zaklad naše narodnosti.

Želimo narediti korak naprej in pokazati pomlajeni obraz slovenske skupnosti, na novo oživetih cilje, za katere so živeli naši starši in mučeniško umrli dvanajsttisoči narodnjaki.

Zavedamo se, da nam je dana pripadnost slovenstvu po božji zamisli, kot nam je bilo podarjeno življenje. In kot ljubimo svoje življenje in družino, ki nas je rodila, ljubimo o snovo naše slovenske družine, ki je narodna pripadnost.

Živimo iz naše pripadnosti slovenskemu narodu. Po starših in organizirani skupnosti smo se naužili vere, slovenskih običajev in kulture. Naše šole, Domovi in argentinsko svobodno okolje nam omogočajo, da to našo dediščino bogatimo s svojimi talenti.

S prisotnostjo na praznovanju 20. obletnice našega Doma hočemo potrditi našo slovensko kulturno pripadnost. Dokazujemo, da se za njo zanimamo, razmišljamo o njeni preteklosti in gradimo njeno bodočnost.

Nam, ki smo zrastle na tuji zemlji, ki nosimo slovenstvo v svojih srcih, nam je predana bakla slovenstva.“

Končal je svoj govor s stavkom: „Srečni smo, da smo Slovenci — to hočemo tudi ostati.“

Inž. Grohar je za svoje besede prejel velik aplavz, kot izraz odobravanja in soglasja.

SPEVOIGRA „KOVAČEV ŠTUDENT“

Anka in Miha Gaser sta se lotila te vesele spevoigre Vinka Vodopivca in jo nastudirala s člani mladinskega zbora, kateremu so priskočili

SLOVENCİ V ARGENTINI

Osebne novice

Krsta: Krščen je bil v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Marijan Andrej Loboda, sin Marijana in ge. Ane roj. Urbančič. Botrovala sta gđc. Tinka Loboda in Ivo Urbančič. Krstil je materin stric prof. France Bergant.

V cerkvi Sagrado Corazon v Villa Ballester pa je bil 31. oktobra krščen Maksimilijan Andrej Hafner, sin dr. Petra in prof. Beatriz roj. Taboas. Za botra sta bila Liliana Taboas de Cobian in Janez Hafner. Srečnim staršem iskrene čestitke!

Poroka: Poročila sta se v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejiji Karel Groznik in Ana Kristina Kržišnik. Za priči sta bila nevestin oče Jože Kržišnik in ženina mati ga. Marija Groznik. Poročne obrede je med sv. mašo opravil nevestin bratranec župnik Jože Mikuš, ki je prišel iz Slovenije. Mladoporočencema iskrene čestitke!

Nov diplomant: V Mendozji je dokončal študije in dne 31. oktobra t. l. prejel diplomu za licenciatu administrativnih poslov Stumberger Jure. Čestitamo!

V dobrodelni sklad Zveze slovenske mater in žena so darovali: ga. Milka Pezdirc A 30 v spomin g. Janezu Golobu; ga. N. N., Hurlingham, A 100; ga. N. N., Hurlingham, A 100. Vsem lepa hvala.

na pomoč še nekateri gostje. Anka je originalni glasbi dodala več znanih in manj znanih veselih ljudskih pesmi, ki so bile v skladu z vsebino spevoigre in so poživile potek, Miha pa je vse tako razporedil, da nastop ni bil užitek le za sluh, ampak tudi za oči.

Vloge so bile takole odpete: oče kovač, Luka Debevec; mati, Anica Mehle; študent, Janez Mežnar; poštar Jan, Tone Mežnar; študentovi prijatelji Muc; Matjaž Maček, Žejko; Ivan Fajfar, Krok; Vinko Lazar; njim so delali družbo in prepevali še dekleta in fantje z zborovskim petjem. Pri klavirju je spremljala Anka Gaser, medtem ko je Miha igral nemo vlogo krcmarja Milana.

Kovačev študent je bil že večkrat pet in igran na naših odrih, a kljub temu ne manjka občinstva na ponovitvah. Odrasle Odrasle ga zato ne, ker ga poznajo, mlajšega pa (imalo ga vedno zadosti, hvala Bogu!) zato, ker so tolikokrat slišali o tem študentu. In niso bili razočarani, saj so Pristavščani dali vse od sebe, da je bil uspeh izvrsten. Imeli smo priložnost slišati že prekaljene pevce, mlajše z obetajočo prihodnostjo, ki so tudi v igri našli svoj prostor na odru. Ves nastop je zbujal med gledalci veselo razpoloženje, ki se je ob koncu „arije“ ali pa dejanja izjavljalo z bučnim ploskanjem.

Uradnega programa je bilo s Kovačevim študentom konec. A še vedno je bilo prilike za prijazno kramljanje s prijatelji, saj je to tudi eden izmed važnih namenov teh naših prireditev.

GB

Marijan Kravos

Slovenska mladina na Tržaškem

Stvarnost, problemi in pričakovanja

Veliko bolj je razvejano kulturno udejstvovanje v okviru župnij. Vsaka vas ima svoj cerkveni zbor, ki pa pogostokrat nastopa tudi s posvetnim sporedom. Premoremo pa tudi nekaj dobrih otroških in dekliških zborov, ki so včlanjeni v Zvezo cerkvenih pevskih zborov (ZCPZ), ter osrednji Tržaški mešani zbor, ki ga je do pred nedavnim vodil Tomaž Simčič, sedaj pa za glasje prevzel Andrej Pegan. Za glasbeno dejavnost skrbijo tudi salezijanci v Marijanišču na Opčinah, ki imajo s tem središčem (trenutno ga še obnavljajo) čisto posebne namene, predvsem pa mislijo skrbeti za duhovno in versko rast vse slovenske mladine.

Ob koncu tega pregleda moram še obvezno omeniti Slovenski kulturni klub (SKK), ki je ravno v preteklih mesecih praznoval svoj 30-letnico, in mladinsko prilogo Mladike Rast. Obe sta namenjeni predvsem višješolcem in mlajšim akademikom ter imata kot cilj širiti kulturno obzorje mlajšim rodovom predvsem na osnovi zdravih krščanskih načel.

(4) S tem bi zaključil ta suhoparni pregled našega delovanja. Dovolite mi, da se sedaj ob zaključku tega svojega posega obrnem na vas, ki me tu poslušate s tako potrpežljivostjo. Na poti iz Mendoze v Buenos Aires sem mislil prav na vas, ki živite tu v Argentini, in sem se spraševal, zakaj bi pravzaprav še morali ostati Slovenci, zakaj bi se še morali boriti za svoje slovenstvo. Dve tretjini svojega življenja prebijete v argentinski, kastiljsko govoreči skupnosti, ustvarjate si nove prijateljske in družinske vezi s tukajšnjimi prebivalci. Da, dejansko me je v prvem trenutku spreletelo kruto spoznanje: NE, NIMA SMSLA! Slovenska skupnost v Argentini je prav prekomerna mladine obsojena na smrt, na asimilacijo. Koliko je med vami sploh takih, ki so videli in spoznali majhno Veliko domovino svojih staršev? Zakaj bi se sploh vanjo vračali, ko pa tam nikogar ne poznate?

Razorožen od svojih „bogokletnih“ misli sem povesil glavo. Nenadoma pa me je zamolkel udarec zdramil. Ceste, kot z ravnilom potegnjene čez neizmerna polja in pašnike, nisem več videl. Prednja šipa avtomobila je v sekundi dobila obliko tisočeri kristalčkov. Kamen je udaril vanjo. Dobro zaviti in oblečeni, s kapami in odevami na glavi smo bolj podobni Arabcem kot Slovincem prišli do prvega mesta, kjer nam je prijazen steklar zamenjal poškodovano šipo. Tedaj sem v hipu razvozal voz, ki me je še vedno davil v grlu. Uvidel sem neizmerno važnost svojega materinega jezika. Pomislil sem na tega Italijana. V njem je morala biti odprta neka rana ali vsaj neka bolečina. S svojim stavkom: „Moja mati je iz Riminija“ je hotel poudariti svojo pripadnost nečemu, recimo nekemu narodu, ki ga je izgubil. Ko pa smo mu povedali, da prihajamo iz Italije nam je ponosno skušal v slabi italijansčini razložiti, da je bila njegova mati iz Riminija, mesta na jadranski obali.

Tedaj sem se spomnil še mladega fanta iz Severne Amerike, sina slovenskih staršev, ki je pel v slovenskem zboru, a ni ne razumel, ne govoril slovensčine, obenem pa je ponosno izjavljal, da je Slovenec. Kakšen paradoks! In vendar je morala biti tudi v njem neka skrita bolečina. Se bi lahko našteval. Poznam primer znanega švicarskega zdravnika po materi Slovenca, ki ga pa mati ni

naučila svojega jezika. Pred njeno smrtjo je prišlo do prave tragedije. Zenska je zbolela in se je v možganski zmedenosti obračala do lastnega sina le v svojem materinem jeziku, to je v slovenščini. Si lahko predstavljate kakšno trpljenje za sina, ki ni mogel razumeti lastne matere. Pretresljiv dogodek, ki se mi je vtisnil v trajen spomin.

Tedaj sem pomislil še na vse tiste „Italijane“, ki se svojega slovenskega pokolenja sramujejo in ga prikrivajo. Še danes pa jih izdajajo njihovi priimki. Mislim na vse „italianissime“ Grilze, de Vidoviče, Gnezde idr., na vse tiste janičarje naše dobe, ki se s tako silo zaganjajo zoper našo manjšino. Zelo zgovoren je primer našega bivšega župana Cecovinija, Slovincem nenaklonjenega pripadnika Liste za Trst. Na Krasu, med Štanjelom in Vipavo, leži vas Čehovini. In nekateri petičneži so odkrili dokument, ki priča, da je bil njegov ded ali praded Slovenec in od tam doma. Strah pred preteklostjo in nerazpoloženje do slovenskega naroda pa razkrivata tudi v teh ljudeh nekaj boleznega. V enem in drugem slučaju je torej opaziti neko podzavestno trpljenje in to ne lagodje se bo nadaljevalo skozi več generacij, dokler ne bo popolnoma zabrisan spomin na izvor.

Vse to mi daje slutiti, da sta na-

rodnost in jezik dva zelo važna in neločljiva pojma, saj sta v svojem dialektičnem odnosu eden brez drugega osiromašena. Ne pustimo torej, da bi nas življenje vodilo samo, kamor želi, ampak usmerjajmo ga, da bomo naredili to, kar moramo narediti, iščimo svoje korenine in vedno nov smisel za obstoj. Pri tem so vam lahko stiki s Slovenijo in zamejstvom res v veliko pomoč. Pa ne samo vam, tudi mi se imamo marsikaj naučiti od vas.

Prišel sem tako do kraja tega svojega razmišljanja. Dovolite mi, da vas ob koncu pozdravim le še z zahvalo. Priznati vam moram, da je bil današnji dan morda najlepši dan na tem mojem potovanju pod Južnim križem. In to mislim popolnoma iskreno, brez vsakega laskanja. V času mojega bivanja pri vas je bilo ob vsaki priliki ogromno besed, preveč besed. Prav zato se vam iz srca zahvalim, da ste dali priložnost, da sem lahko z vami molil in v tišini odkrival tiste trajne vezi, ki nas združujejo. Z vami sem se v molitvi med rekolekcijo in pri maši čutil bolj povezanega, pa čeprav ni tekla med nami nobena beseda. Počasi in v tišini sem odkrival dvojno vez, ki nas združuje, saj smo vsi bratje v Kristusu in pripadniki istega naroda. Najlepša vam hvala!

K o n e c

MALI OGLASI

KNJIGE

Knjigarna ŠEME vam nudi vezavo knjig in fasciklov, za božič pa izbirno kartice - jaslic - okraskov - daril. Av de Mayo 2414, R. Mejía, Tel. 651-1242.

ZA DOM

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik; ponedeljek, sredo, petek od 17. do 19., Don Bosco 168 — San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knaps — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 765-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 16.—19. ure, za denarne vloge pa tudi ob nedeljah od 10,30—12,30. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

ANDREJ FINK

(4)

S Prešernom pod Južnim križem

Nekatere, ki dobro v srcu mislijo, moti okvir domobranskega boja. Razmere so bile pač take, kot so se namerile. Ni jih izbiralo svobodoljubno slovensko ljudstvo. Bile so mu vsiljene. Okoliščine pa pogojujejo. Kateri zgodovinski dogodek ni bil pogojen po okoliščinah? Okoliščine se vedno vrivajo in kazijo celotno sliko, da ni nobena podoba tako čista, kot bi po namenu morala biti. To je stalnica zgodovinskih dogodkov. Objektivnega ocenjevalca zgodovine okoliščine domobranskega boja ne smejo motiti bolj kot so motile domobranci same. Važno je pri vsem jedro, ki je bilo: ljubezen do domovine, do nje svobode, do domačega kraja, do bodočega življenja, ki si ga je vsak upravičeno obetal po svojih načrtih zasebnih in narodnih. To jedro je, bolj ali manj posrečeno, sintetizirano v geslu: Mati — domovina — Bog! Mati — hoteč s tem označiti, čeprav z eno samo besedo, vse bogastvo domačega izročila; domovina — domovina takrat, domovina jutri, z vsemi težavami, željami in prizadevanji za najboljšo usodo slovenskemu narodu. In Bog — večni, nesmrtni, dobri, pravični! Nameni borcev in njihovega boja so bili najčistejši. Zato so najprej segli po svojem skritem orožju. S težkim srcem so pa v največji sili pozneje morali seči tudi po orožju osvobodnega okupatorja, čigar vojaška moč je na svetovnih bojiščih bila že v zatonu, zato, da sebe in svoje obranijo pred neposredno nevarnostjo, ki je nastala na notranji fronti zaradi sprožitve komunistične boljše revolucije. Pravim, da so segli po okupatorjevem orožju, ne, da so se bojevali zanj. Orožje in denar pri uporabi ne poznata narodnosti. Orožje katere koli narodnosti in izvora lahko ubije kogarkoli. Tega so se zavedali partizani, ko so z italijanskim topništvo, ki so mu služili italijanski topničarji, porušili in zavzeli Grčarice in Turjak. Prav tako, ko so rade volje sprejemali in uporabljali orožje in opremo, ki so jim jo s padali odmetavali Angleži, osvraženi kapitalistični imperialisti, proti katerim so še tik pred napadom na Jugoslavijo propagirali z najhujšimi vzdevki. Sicer je pa okupator

OBVESTILA

PETEK, 20. novembra:

Seja medorganizacijskega sveta ob 20. uri v Našem domu v San Justu.

SOBOTA, 21. novembra:

Zaključna prireditel Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 18.30. V Slovenskem domu — San Martinu ponovitev spevoigre Kovačev študent ob 20. Po predstavi na razpolago domača večerja.

NEDELJA, 22. novembra:

Katoliški shod Slovencev v Argentini. Slavnostno zborovanje v Slovenski hiši.

SREDA, 25. novembra:

Učiteljska seja v Slovenski hiši ob 20.

SOBOTA, 28. novembra:

Poslovilni ples Rast XVI v Našem domu v San Justo ob 20.30 uri.

Sestanek zaupnikov SLS ob 20 v Slovenski hiši.

V Carapachayu ob 20 veseloigra Kovačev študent.

NEDELJA, 29. novembra:

Prvo sv. obhajilo slovenskih otrok ob 9.30 v slovenski cerkvi Marije Pomagaj.

NEDELJA, 6. decembra:

V Rožmanovem domu ob 11.30 sv. maša za pok. odbornike in člane. Po kosilu žrebanje rife (motorno kolo Juki).

SOBOTA, 12. decembra:

V Carapachayu veselica s pivom ob 21. uri.

Berazategui: Sv. Miklavž nas bo obiskal ob 19. uri v našem domu. Vsi lepo vabljeni!

NEDELJA, 13. decembra:

Občni zbor Slovenskega doma v San Martinu ob 9. uri.

V Slovenskem domu v Carapachayu

bo v soboto 28. t. m. ob 20. uri gostovanje in ponovitev veseloigre „KOVAČEV ŠTUDENT“

Po igri na razpolago večerja.

Darujte v tiskovni sklad!

Carapachayska mladina

vabi na

VESELICO S PIVOM

12. decembra ob 21

Z vstopnino je pivo prosto na voljo.

Sodeluje orkester

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

SLAVJE NARODNEGA PRAZNIKA

(Nad. s 1. str.)

Ta Majniška deklaracija je zbudila v Sloveniji obširno ljudsko gibanje. 15. septembra se je začelo pobiranje podpisov, ki se jih je nabralo 200.000. Tej akciji se je na čelo postavil škof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Medtem pa je dr. Krek 7. oktobra 1917 nepričakovano umrl. Njegov pogreb je bila prva in množična manifestacija za osvoboditev. O Krekovem pogrebu je pisal Ivan Cankar: "Tisto uro, ko je presunil slovenski narod bolesten glas, da dr. Kreka ni več, je zakrvavelo vsako srce, so se nam vsem orosile oči.

Ta pogreb ni bil žalna procesija — bil je slavnostni sprevod za vojskovodjem, ki je zmagal, ko je padel. Nikoli se še niso vsi, ki resnično ljubijo slovenski narod in zaupajo v njegovo prihodnost, tako tesno zgrnili v eno vrsto, si tako toplo segli v roke in si brez hinavščine pogledali iz oči v oči.

Vroč, naravnost iz srca so privrele solze ob grobu moža, ki je dal svemu narodu vse in edino, kar je imel: svoje življenje. Izkazalo se je, kakor še nikoli: kdor daje ljubezen, mu je povrnjena tisočkrat.

Dr. Kreka je gnala k delu neizmerna ljubezen do svojega naroda, kateremu je posvetil neutrudno delo do zadnje kaplje življenja. Bil je socialni delavec, politik in duhovnik, vzgojitelj in ideolog, ustanovitelj krščanske demokracije na Slovenskem. Boril se je proti vsem socialnim bedam; zato je organiziral in dajal pobude na različne načine, od združništva do borbe proti alkoholizmu, ter mnogokrat tudi lastno osebno pomoč. Brigal se je za delavstvo, za prosveto in pustil tudi bogato slovensko delo.

Težko je naštet vse njegove številne zasluge. Brez dvoma jih ima

KARTA SLOGA

Skupna zavzetost, ki je ustvarila sistem KARTA SLOGA, uživa čedalje večjo zaslonbo in zanimanje. Kot posebno ugodnost je do 31. decembra 1987 za KARTO SLOGA potrebna navadna hranilna vloga A 150.- od 12. do 18. leta in A 200.- za odrasle. Od 1. januarja 1988 pa bo višina naložbe za vse, ki še nimajo KARTE SLOGA, A 250.-.

Dosedanjim imetnikom KARTE SLOGA pa ne bo treba nič doplačevati; obresti na njihovo naložbo za to zadoščajo.

Vse socialne podpore bodo po tem datumu zvišane.

V SLOGI JE MOČ!

tudi v dolgoletnem organizatoričnem delu in v neutrudljivem ter prepričevalnem, posebej nadarjenem govorništvu, s čimer je prav on pripravil slovenski narod za odločilni korak 29. oktobra 1918.

In kaj danes? Mislim, da je dokaj znamenj časa, da se prej ali slej bliža nova prelomnica v zgodovini slovenskega naroda.

Zato moramo tudi mi prijeti za delo in pri njem neomajno vztrajati, da bo prišel dan, ko bo slovenski narod razglasil prehod v svobodno, demokratično in pluralistično dobo, s spoštovanjem dostojanstva in pravice vsakega človeka v soglasju s tisočletno krščansko dušo slovenskega naroda.

Po govoru je Rudi Hirschegger po kratki uvodni razlagi recitiral Aškercovo pesnitev „Mi vstajamo“, ki je bila kakor povzetek govornikovih misli in današnjih slovenskih razmer.

Za sklep so vsi stoji poslušali Kremžarjevo himno „Slovenija v svetu“ v skladbi Draga Ložarja. Pesem je navdušeno zapeta slovesno zadelo in prevzela vse navzoče, da so zaključili proslavo z dolgoletnim ploskanjem.

Bb.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,

dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 20.446	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1987: Za Argentino A 85; pri pošiljanju po pošti A 100; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

V nedeljo, 22. novembra 1987 ob 17. uri v Slovenski hiši v Buenos Airesu

Slavnostno zborovanje Katoliškega shoda

v cerkvi Marije Pomagaj:

● koncelebrirana sv. maša z nagovorom prelata dr. Alojzija Starca. Poje SPZ „Gallus“ pod vodstvom ge. Anke Gaserjeve.

v veliki dvorani:

● slavnostno zborovanje: začetek s petjem združenih mladinskih pevskih zborov iz Našega doma (Andrej Selan), Pristave (ga. Anka Gaser), Slomškovega doma (lic. Tine Selan). — Uvodne besede lic. Milana Magistra, predsednika pripravljalnega odbora. — Določitev predsedstva shoda. — Pozdravna pisma. — Govor dr. Marka Kremžarja. — Odobritev sklepov izjav odsekov: za versko in moralno življenje, za narodno družbeno vprašanja, za kulturo, za družino, za mladino, za krajevne domove, organizacije in druge ustanove. — Pesem. Povsod Boga.

Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča

vabi rojake, da prežive svoje počitnice v lepih kordobskih planinah. Za letošnjo sezono nudi Dom le za kritje stroškov stanovanja in hrane možnost prijetnega oddiha.

Stroški za stanovanje so sledeči:

1. Nova stavba ..... 10 australov
2. Chaleti ..... 8 australov
3. Stare stavbe ..... 5 australov

V veljavi za vso počitniško sezono.

Stroške za hrano bomo objavili prihodnjič.

Pismene ponudbe pošljite na: Počitniški dom dr. R. Hanželiča, R. L. Falcon 4158, 1407 Buenos Aires.

Predplačila sprejema SLOGA.

Za informacije vam je na uslugo Franc Rant; T. E. 629-3016.

vaškim stražarjem in pozneje domobrancem dajal orožje po kapljicah zaradi nezaupanja, ker je vedel za njihovo protinemško razpoloženje. Vedno se je bal, da bi se domobranska vojska v danem trenutku ne obrnila proti njemu, kot se je ob 3. maju 1945.

O protinemškem in pro-zavezniškem razpoloženju lahko priča vsak preostali domobranec. Zaradi zvez z Zavezniki so Nemci preganjali in pošiljali v koncentracijska taborišča tudi najvišje domobranske oficirje. Nasprotno je pa komunistična partija izbirala okoliščine ter jih izrabljala tako, da je lahko vsak njen nasprotnik bil označen za izdajalca. V edinstveno težki situaciji je obračala jadra tako, da je vsako besedo ali dejanje, dobro ali slabo, svoje ali drugih, obrnila v svojo korist, ne glede na koristi naroda. Vse kar ni zraslo na njenem zeljniku, je bilo umazano. Izzivala je ter izzivala odgovor v tistih razmerah tako, da je vsak morebitni nasprotnik bil v položaju, ki ga ponazoruje izrek: Aut vinco — aut vincor, semper maculor. Naj zmagaš ali propadeš, vedno moraš ostati umazan. Makiavelistično gledanje bi sicer z navdušenjem in občudovanjem ocenjevalo to ravnanje kot višek politične spretnosti. Res je tako. Toda če sprejmemo nemoralno v tem, zakaj naj bi bili strogi moralisti, ko označujemo nasprotno stran z vzdevki najhujše človeške in narodne propalosti?

Če bi se svobodoljubni Slovenci takrat ozirali na tako klesčeno dialektiko, bi ostali na mestu hromi, nemi, brez moči in bi dopuščali, da jih brez odpora vklepa sistem totalitarne tiranije. V obupu so takrat prijeli, kar je bilo bolj pri roki. Okoliščin, kot rečeno, niso sami izbirali, možnosti tudi ne. Torej se jim to ne more očitati. Ker smo pošteno, pravimo, da je sicer treba razčistiti dejstva in objektivno priznati tudi kake stvarne napake. Kdo jih nima? Mar jih nima komunistična partija, ki v svoji vsevednosti vse od začetka revolucije do danes baje ni zagrešila nobene napake?

Glede zmogovitosti NOBa naj bo pa tudi povedano, da je že prej na terenu ni bilo in bi zmage ne bilo tudi ne po končani vojni, če bi ne bilo Jalte. V Jaltskih dogovorih je bila zapečaten usoda Slovenije za teh preteklih 42 let in še za naprej. Brez blagoslova "velikih" bi komunistična partija nikoli ne prišla na oblast. Za to odločitev pa seveda ni odgovoren samo Stalin, ampak tudi Roosevelt, nekoliko manj

Churchill (čeprav so bili Angleži izročitelji domobrancem Titu za pomor). Vsa uspešnost NOBa je torej v mednarodnih potezah veselih. Poznejši dogodki in teh štirih desetletjih kažejo na načrt še izpred časa Jalte, ki se pa postopoma uredničuje in dobiva vedno jasnejšo obliko. Razkriva se jedro tega načrta, ki naj bi bilo razkristjanjenje, razčlovečenje in razvrednotenje vsega. Samo snov naj bi ostala. Duh naj bo izrinjen iz zasebnega in posebno še iz javnega življenja. Nima tukaj priložnosti, da bi to široko razvil. Kdor more, naj razume. A da zaokrožim misel, naj dodam, da so se protikomunistični borci že takrat zavzemali za red, v narodnem in svetovnem okviru, kjer bi bile duhovne vrednote navzoče in spoštovane, brez vsakega "ideološkega ekskluzivizma". Naj v zvezi s tem tudi na kratko dodam, da smo zdmski Slovenci, pa ne samo argentinski, prav zato, ker ljubimo Boga, svobodo in domovino, neizprosni nasprotniki komunizma v vseh njegovih enačicah, ker je v bistvu brezbožen, usuznjujoč in breznaroden. Naše stališče nasproti komunizmu izhaja iz dejavne zavzetosti za vse tiste najvišje vrednote, ki jih komunizem napada in uničuje. S tem naj nihče ne misli, da nas zaradi te usmerjenosti lahko simplistično vtakne v kak drug nasproten koš. Ker sprejemamo krščanski svetovni nazor, nujno odklanjamo vsako miselnost, ki bi zanikala duhovnost in presežni cilj človeka, pa naj bo to filozofski liberalizem ali katerakoli varianta svobodomornega desničarstva.

Kot pravi Spomenka Hribar (NR, št. 43-44, str. 1593) — „ostaja vprašanje: Čemu se z vsemi temi stvarmi ukvarjati? Zakaj se ne bi raje preprosto usmerili v prihodnost, jo programirali, razmišljali o njej, ali, če hočete, sanjali? Zato, ker menim, da sedanjosti ni mogoče razumeti brez preteklosti in brez razumevanja sedanjosti tudi ni mogoče načrtovati v prihodnost. Današnjega ideološkega ekskluzivizma brez preteklega ni mogoče razumeti, saj le-ta uporablja celo iste termine in sintagme: sovražnik, reakcija, kontrarevolucija itd. Narod, ki ne ve za 'napake' v preteklosti in ki v tem smislu 'izgubi spomin', je morda obsojen, da napake, ki jih je storil sam nad seboj že nekoč prej, kdaj v prihodnosti ponovi. Narod brez zgodovinskega spomina je, kakor da bi imel očala z zatemnjenimi lečami, in kar vidi v sedanjosti ali bodočnosti, je 'obarvano' po tej 'pozabi'."